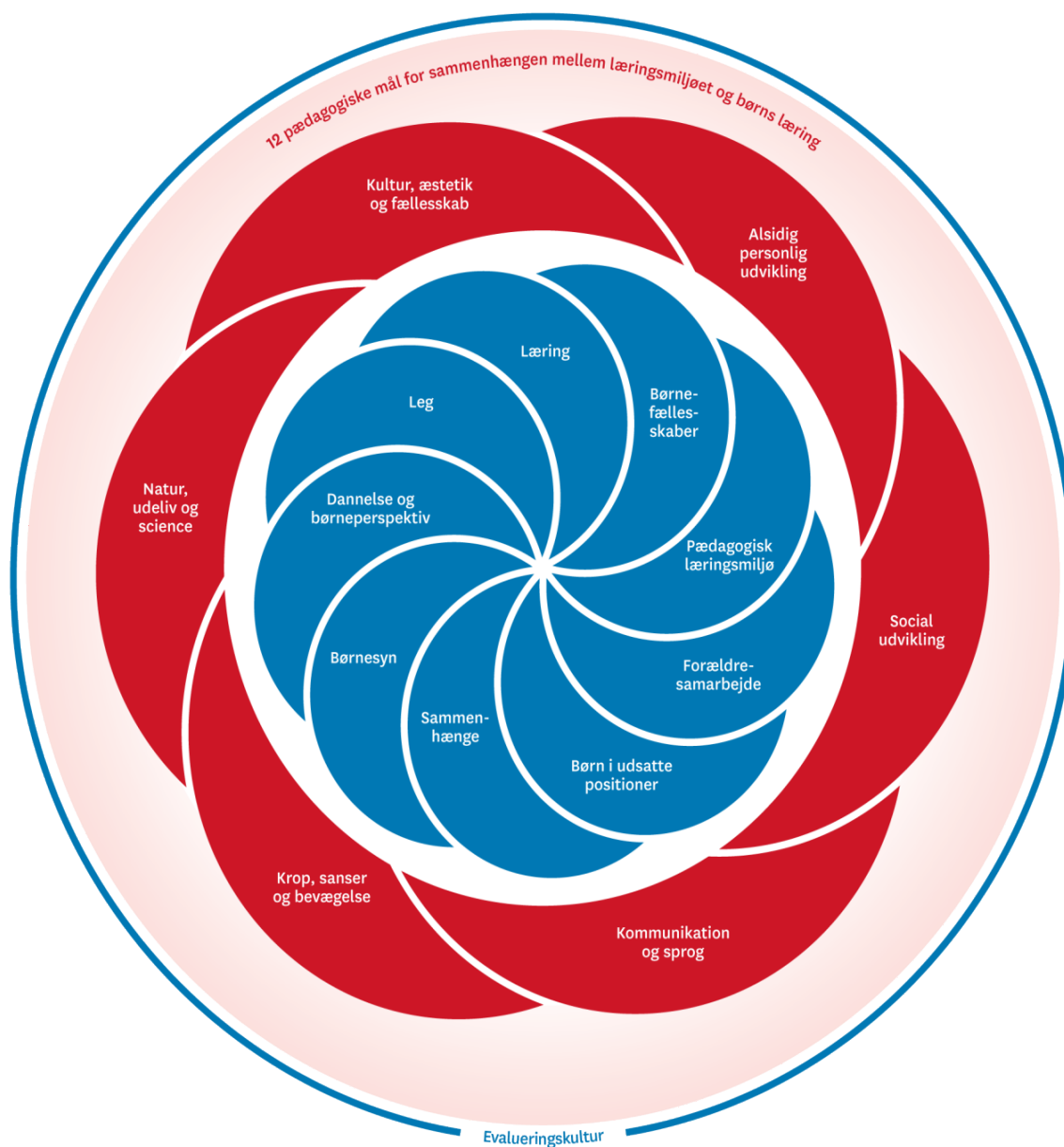

Pædagogisk læreplan for Nærum Menighedsbørnehus 2024/25

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er

udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#).

Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Opdateret juli 2023.

Institutionen ligger i et fredeligt område, med bibliotek, ungedancer samt plejehjem som nærmeste naboer. Vi har gode udendørsfaciliteter og lokaler med mange muligheder. Vi har kort afstand til skoven som vi bruger rigtig meget og som giver os en masse spændende oplevelser.

Vi har stort fokus på nærvær i alle relationer. Det er vigtigt for os at alle børn, kender alle voksne og at de voksne kender alle, både børn og forældrene. Alle skal mødes og ses når de kommer ind i vores institution.

Vi har mange familier som har haft alle deres børn i institutionen og som har været tilknyttet i mange år. Vi har også familier der kommer fra andre institutioner og andre som er tilflyttere til kommunen. Vores familier kommer både fra det omkringliggende villakvarter og fra de lejlighedsområder, der ligeledes er i Nærum.

Personalet er en blanding af både unge og ældre og det spænder fra 19-71 år. Vi vil gerne have en høj procentdel af personalet som er uddannet, men har også glæde af de dygtige medhjælpere som er ansat. Vores institution skal være en attraktiv arbejdsplads, som kan tiltrække dygtige og fagligt engagerede voksne og med et stadigt fokus på det gode arbejdsmiljø.

Nærum Menigheds Børnehus blev grundlagt i 1960 og er en selvejende institution. Vi har en forældrevalgt bestyrelse, som vælges på et forældremøde hvert efterår. Som selvejende har vi nogle friheder og muligheder som gør at vi i større omfang kan tilrettelægge dagligdagen. I bestyrelsen sidder også en præst fra Nærum Kirke som vi samarbejder med i forhold til nogle forskellige årlige traditioner: Kunstudstilling i kirken, høst- og julearrangement.

I dagligdagen fungerer vi som en almindelig institution og har et grundlag som tager udgangspunkt i børns tryghed, udvikling og trivsel og dette er ikke baseret på et kristent grundlag.

Vi har et godt og tæt samarbejde, samt en forældregruppe som både stiller deres kompetencer til rådighed, men også ønsker indflydelse. Vi holder fastlagte møder i den forældrevalgte bestyrelse hen over året, men kan også lægge møder ind efter behov.

Vi er tilknyttet Børneringen som varetager personale- og økonomisk administration.

Hvad er en selvejende institution.

Selvejende daginstitutioner drives på en række områder efter samme regelsæt som de kommunale daginstitutioner. Men der er også områder, hvor der er store forskelle. Selvejende daginstitutioner drives af en bestyrelse, som er en selvstændig juridisk enhed. Det vil sige, at bestyrelsen er ansvarlig for institutionens økonomi og ansatte, ligesom den kan træffe endelige beslutninger på en række områder indenfor de rammer, som lovgivning mv. sætter.

Den selvejende daginstitution drives og reguleres af en driftsoverenskomst/-aftale mellem bestyrelsen og kommunalbestyrelsen.

Bestyrelsen for den selvejende daginstitution kan forhandle drifts og udviklings spørgsmål med kommunen, som en aftalepart.

I modsætning til de kommunale daginstitutioner kan de selvejende modtage gaver, arv mv. Bestyrelsen må i så tilfælde beslutte principper for, hvorledes disse anvendes indenfor de gældende regler.

I selvejende daginstitutioner ligger arbejdsgiverbeføjelsen i institutionsbestyrelsen. Det betyder, at det i selvejende daginstitutioner er bestyrelsen, der kan træffe endelig beslutning om en medarbejder skal ansættes, og om en medarbejder skal afskediges eller ej. Denne kompetence er ofte udlagt til den daglige leder. Det er også bestyrelsen for den selvejende daginstitution, der bestemmer ansættelse af lederen, dog under forbehold for kommunens godkendelse.

Selvejende daginstitutioner kan få hjælp til løsning af problemer bl.a. indenfor arbejdsgiverområdet hos deres paraplyorganisation og vi er tilknyttet Børneringen. Bestyrelser for selvejende daginstitutioner kan fastsætte egne principper for kompetenceudvikling og har ansvar for gennemførelse af lederudviklingssamtaler. Man kan bl.a. vedtage sin egen uddannelsespolitik. Selvejende daginstitutioner skal følge kommunens børnepolitik, men er ikke forpligtet på en bestemt metode.

I selvejende daginstitutioner kan forældre have del i arbejdsgiverretten og stor medindflydelse på, hvorledes denne forvaltes. I selvejende daginstitutioner har bestyrelsen et udmeldt budget, som medlemmerne har indsigt og medindflydelse på.

Det giver store muligheder for at få medindflydelse på prioriteringer og hvilke forandringer, der skal finde sted. Selvejende daginstitutioner har i mange år haft maximal forældreindflydelse og har derfor en lang tradition for at lytte til forældrenes forslag og holdninger.

Mange selvejende daginstitutioner har opbygget traditioner og aktiviteter, der inddrager hele familien og er dermed også et sted, hvor der dannes mange nye netværk. Selvejende daginstitutioner er ofte med i en paraplyorganisation, der er med til at kæmpe for de bedst mulige forhold for børn og unge. Den selvejende daginstitution er på denne måde en del af "foreningsdanmark", som sætter borgerinddragelse højt på dagsordenen.

Den selvejende driftsform er med til at sikre, at der ikke opstår et monopol på driften af børneinstitutionerne. Den selvejende daginstitutioners driftsform er et godt alternativ, der ud fra civilsamfundets tanker og ideer, skaber nye samspil med og giver kontraster til den kommunale organisation, og dennes tiltag til moderniseringer. Eksistensberettigelsen er, at man gør en forskel på baggrund af, at man har egne værdier og et særligt formål.

Pædagogisk læreplan

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

- Børn har brug for at blive set, hørt og forstået.
- Børn har brug for passende udfordringer i forhold til alder og udvikling (nærmeste udviklings zone)
- Vi skal fokusere på barnets styrker og ikke på fejl og mangler
- De voksne er tydelige rollemodeller, guidende og vejledende og at de voksne vil børnene.
- Det er vigtigt at vi forstår og acceptere at børn er forskellige
- Vi tror på, at barnet gør det bedste det kan - Bag hver handling gemmer der sig en mening.
- Barnet opfattes som ekspert i forhold til egne oplevelser, og vi er nysgerrige på deres perspektiv.
- Børns tryghed er et grundelement i deres mulighed for udvikling og læring.
- Børn har ret til at udvikle sig gennem legen
- Tilknytning til fællesskaber er en ret for alle børn. De skal have mulighed for at drage nytte af fællesskaber og bidrage til dem.
- Børns empati skal stimuleres og de skal opleve glæden ved at hjælpe og forstå andre mennesker.
- Barnet får mange valg hos os, men der er også situationer, hvor tingene ikke er til diskussion, og hvor vi voksne gør et valg for børnene – vi sætter rammerne.
- Vi er meget optagede af "Børnenes Spor": hvad er børnene optagede af lige nu – hvad interesserer dem.

I Nærum Menighedsbørnehus handler dannelse blandt andet om demokratiforståelse. Dette arbejder vi med, ved at invitere børnene ind i fællesskaber og lære dem om respekt for de forskelligheder, som børnene oplever hos hinanden. Vi lærer børnene om fælles værdier og normer og vi udvikler børnenes empatiske evner og lærer dem at begå sig i forskellige arenaer. Desuden handler dannelse om, at respektere barnets eget perspektiv. Vi giver børnene medbestemmelse og justerer læringsmiljøerne i takt med børnenes interesser og vi vil forstå barnets perspektiv. Til sidst handler arbejdet med børnenes dannelse om den voksnes rolle i læringsmiljøerne. Vi skaber rammerne for, at børn får mulighed for at vælge og medbestemme. Vi er børnenes rollemodeller og går foran, bagved samt ved siden af børnene. Arbejdet med børneperspektivet handler også om, at vi som voksne, anerkender barnet. Vi støtter og hjælper børnene med at være modige og nysgerrige. Vi styrker børnenes robusthed og tro på sig selv. Vi udvikler børn, som har overskud til at hjælpe andre.

Eksempel på at vi lykkes når:

I vuggestuen inddrager vi børnene når vi holder samling. De er med til at vælge emne og på den måde tager vi udgangspunkt i hvad de ønsker. Hvis børn med udfordringer sidder uroligt, eller har svært ved at være i rundkredsen, taler vi med børnene om det og der opstår en forståelse fra de øvrige børn. De deltager med de præmisser de har og en del af fællesskabet, med det de kan tilbyde.

Børnene hjælper hinanden med f.eks. at hente bleer til hinanden og med tøjet.

I børnehaven er en vigtig del af arbejdet, at lytte til børnene og tale med dem om hvad der rør sig hos dem. Det er en af måder til at opbygge tilliden, mellem den voksne og barnet. Vi bliver klogere på børnenes spor og kan på den måde tage udgangspunkt i, hvad der interesserer dem, hvad der betyder noget for dem, samt om der er områder skal arbejde ekstra med.

Når vi tager imod børnene om morgenen, tager vi udgangspunkt i, at børnene har forskellige behov. Nogle har brug for tæt kontakt med den voksne og andre har brug for, at komme ind af døren, uden der siges så meget. Andre har brug for at vi taler om forskellige ting og vi vurderer om det er nu vi skal arbejde med selvhjulpenhed, eller det må vente.

Praksiseksempel:

De ældste i vuggestuen holder samling. Et barn har svært ved at sidde stille og vi har derfor lavet nogle observationer, som gjorde at vi ville forsøge at tilbyde at barnet kan sidde på en sansepude. Hurtigt oplevede vi en positiv udvikling og nu husker barnet selv at puden skal med, når vi holder samling. Barnet tager selv puden med op til stolen, når vi efterfølgende spiser formiddagssnack oppe ved bordene.

(rettet dec. 23)

Dannelse

Et barn dannes fra det bliver født og op igennem hele livet. Vi danner gennem det levede familieliv, vores samfunds kultur og selvfølgelig også i det miljø vi tilbyder i institutionen. Der sker en høj grad af dannelse, når barnet er i legen og afprøver sig selv i samspil med andre. Børnene lærer af hinanden både som tilskuere og som aktører.

Vores dannelsessyn tager udgangspunkt i, at give barnet mulighed for at:

- være sig selv
- blive udfordret og udvikle sig
- leve sig ind og påvirke verden
- være en del af et fællesskab med værdier, strukturer, rytmer og regler
- agere i forskellige arenaer
- opleve at forskellige miljøer hænger sammen (hjemme-, vuggestue-, børnehave- m.fl.)
- konflikter og modsætninger er en del af livet, som skal løses i samarbejde.

Vi lærer børnene at være en del af et fællesskab, hvor de både har medbestemmelse, og hvor der er regler, man skal følge.

Vi hjælper børnene med at begå sig, ved at skabe rammer der veksler mellem det planlagte og det spontane.

Vi præsenterer børnene for forskellige læringsmiljøer. Hvor de har mulighed for at udvikle sig ud fra deres eget niveau og i deres eget tempo i trygge rammer med voksne de kender.

Børneperspektiv

Børneperspektivet er:

- at sætte sig i barnets sted, at se og forstå dets intention
- at følge dets initiativer og forslag
- at være undersøgende på hvad der er sket og hvad det handler om i forskellige situationer.

Vores mål i arbejdet med børneperspektivet og børns dannelse er:

- at børnene er med til at skabe deres egen læring, og at de føler, at de bliver set og hørt.
- at medarbejder formår at se og følge børnenes perspektiv.
- at blive klogere og gennem børneperspektivet få indsigt i læringsmiljøet i huset.
- at højne kvaliteten i læringsmiljøerne.

Eksempel på Det lykkes:

- Når vi tilrettelægger hverdagsrutiner med mulighed for, at alle børn kan deltage selvstændigt ud fra eget perspektiv.
- Når vi understøtter barnets eget udtryk, udvider og anerkender det.
- Når vi bidrager til barnets erfaringsverden på mange forskellige måder.
- Når vi tilrettelægger et læringsmiljø, der viser barnet adgange til andre og nye arenaer i livet.
- Når vi er demokratiske rolle modeller i vores daglige samtaler og samvær.
- Når vi som rollemodeller og gennem læringsmiljøet viser børnene, at vi alle har værdi.
- Når vi samarbejder med og inddrager forældrene i vores overvejelser.

Revideret dec. 23.

Leg

I vores daginstitution er der en bred anerkendelse af og respekt for børns leg. Personalet er generelt opmærksomme på, at legen kræver tid, rum og relevant "næring". Den voksne har en betydelig pædagogisk rolle at spille i nærhed af det legende barn, i relation til barnets udvikling og læring. Ved at hægte sig på legen og bruge legens logik og det legende aspekt kan pædagoger tilrettelægge betydningsfulde kontekster for liv og læring. Man kan sige, at pædagoger skaber rum for børns udvikling af væsentlige dimensioner, inden for selvbestemmelse. Det vil sige selvfølelse, at kunne mærke og give udtryk for egne følelser, behov og interesser. Det vil sige situationsbevidsthed, nemlig at kunne gennemskue muligheder og begrænsninger i en bestemt situation, samt udvikling af konkrete færdigheder. Det indebærer evnen til at sige til og fra, på en nuanceret måde og hermed markere et personligt standpunkt, over for andre. Evnen til at turde give sig i kast med nye udfordringer, og evnen til at skelne mellem godt og ondt, som er vigtigt i relation til udvikling af moral og etik.

Det er vigtigt at vores børn lærer:

- at give udtryk for egne følelser, behov og interesser og lytte på andres.
- at tro på sig selv og turde nye udfordringer.
- at ha' mod på livet.
- at forfølge egne motiver.
- at øve indflydelse på deres liv.
- at udvikle venskaber.
- at deltage i betydningsfulde fællesskaber.
- at kunne tilsidesætte egne behov for at tilgodese andres.
- at samordne interesser og at samarbejde.

- at værdsætte forskelligheder.
- at respektere andres standpunkter og ideer.
- at håndtere uenigheder og konflikter.
- at udvikle fantasien og legeevnen.
- at udforske omgivelserne og fordybe sig i ting af betydning.
- at tænke, handle og udtrykke sig kreativt.
- at forstå og anvende symboler.
- at lege, kommunikere og skabe med computer.
- at bruge hele kroppen og alle sanserne.
- at kende kulturelle normer og værdier.
- at orientere sig i omverdenen og i tid og rum.
- at opøve konkrete dagligdags færdigheder.
- at opbygge konkret og abstrakt viden.
- at reflektere over oplevelser og erfaringer.
- at opleve og udforske naturen.
- at skabe kultur sammen med andre børn og voksne.
- at være mennesker blandt andre mennesker.

Ovenstående læringsområder udvikles ikke af sig selv. Personlighedsudvikling forudsætter både subjektive potentialer og objektive betingelser. Mens potentialerne rummes af barnet selv, må betingelserne til stadighed overvejes, opbygges og ændres gennem omsorg og pædagogik. Gennem refleksion af teori og praksis kan personalet tilrettelægge betydningsfulde pædagogiske kontekster, som understøtter og udvider rækkevidden af barnets handlemuligheder. Man kan sige, at personalet opbygger "stilladser" for børns personlighedsudvikling. Personalet skaber kort sagt, gennem leg og pædagogik, rum for børns udvikling og læring.

Det lykkes når:

Når de voksne har fokus på deres placering, har de mulighed for at påvirke legen i en anden retning og forebygge konflikter.

I mindre legegrupper kan de voksne bedre hjælpe og udvikle børnenes kompetencer og færdigheder. De kan reflektere sammen med børnene, inddrage børnene og hjælpe med at udfordre legen.

De voksne kan være med til at udvikle legen, f.eks. hvis der leges kagebutik i sandkassen, ved at foreslå nye tiltag og retninger.

Hvis de voksne tilpasser legezonerne til børnenes perspektiv, opnår vi ofte en bedre effekt. Leg lykkes ofte, når børns interesser og initiativer inddrages.

Det er altid et godt afsæt, når der er opstået spontan leg.

De mål de voksne skal opnå sammen med børnene, understøttes bedst ved at børnene leger dem. Det er vigtigt at der er plads til det spontane i det planlagte.

Praksiseksempel:

I børnehaven lavede 4-5 børn en kagebutik i sandkassen. Vi sang "klappe-klappe kage, lavede kager i forskellige former og råbte til de andre børn: "Hvem vil købe kage"? Nogle børn købte, andre solgte, imens vi talte om hvad kagen var lavet af: Vanilje, jordbær eller chokolade.

Næste dag begyndte de børn der havde lavet legen dagen før, at lave kagebutik legen igen. Der kom nye børn til, som så og lærte hvor disse børn synes en kagebutik skulle se ud.

(revideret sep. 23)

Pædagogisk læringsmiljø

Børn lærer og udvikler sig i alle de ting der sker hen over dagen: I rutiner, i leg, når de spiser, når de går på toilettet, når de er på tur, når de er i fællesskaber og er alene m.v. Kort sagt altid og hele tiden.

Vi har fokus på at skabe læringsmiljøer, som skaber udvikling i trygge rammer, såvel som nødvendige, spændende og sjove udfordringer. Når børn drager erfaringer ud fra det de deltager i og oplever, dannes og lærer de. Vi udfordrer og stimulerer deres fantasi og giver dem mulighed for indflydelse og medbestemmelse.

Vi har til stadighed fokus og opmærksomhed på, at miljøet hele tiden skal tilrettes den aktuelle børnegruppe og deres udviklingstrin. Vi skal hele tiden vurdere om barnet skal motiveres, holdes i hånden, eller have et kærligt "skub", for at komme videre i deres udvikling.

Det lykkes når:

Når de voksne fordeler sig, så nogle voksne positionerer sig og understøtter legen og andre skaber en ramme om en aktivitet.

Vi tilbyder aktiviteter, hvor børnene selv kan gå til og fra.

Hvis aktiviteterne er bygget op om sanselige oplevelser, hvor barnet bl.a. præsenteres for berøring med forskellige naturmaterialer,

Når vi har pædagogfaglige refleksioner om os som rollemodeller, dvs. et kritisk blik på egne handlinger, samspil både verbalt og nonverbalt og positionering, for at skabe det gode læringsmiljø.

Praksiseksempler:

I vuggestuen fordeler vi rollerne, f.eks. når børnene skal ud og sove. En voksen støtter børnene i selv at tage tøjet af, en voksen skifter bleer og den sidste sidder med de børn der er klar og læser en bog. Det giver børnene en overskuelig og forudsigelig proces, som de er trygge i og som er genkendelig og dermed er der grobund for udvikling.

En ansat i børnehaven går ind fra legepladsen med 4-5 af de ældste børn, som denne dag er "Kronhjortehjælpere", en titel som der er stor prestige i. Når det næste hold børn kommer ind, som er yngre end denne gruppe, hjælper de ældste børn de yngre børn med at få tøjet af. Den anden del af de store børn går med en voksen op og begynder at forberede eftermiddagsmaden, som skal spises efter afslapning. På den måde får de største en særlig rolle og de yngre børn får hjælp til noget af det, de endnu ikke har fået styr på selv.

(revideret aug. 23)

Børnefællesskaber:

Børnene indgår i mange forskellige fællesskaber og vi arbejder med dette differentieret i forhold til den kontekst børnene er i. Vi vurderer børnenes ressourcer, så de placeres der det giver mening og sammen med de børn de kan spejle sig, læne sig opad og være rollemodeller for m.v.

I formiddagstimerne er børnene i aldersopdelte gruppe og er sammen med børn på deres eget alders og udviklingstrin. Om eftermiddagen er børnene i aldersintegrerede grupper og kan her både spejle sig op- og nedad aldersmæssigt.

Personalet har øje for, om børnene er med i betydningsfulde legerelationer og arbejder med at gå forfra, bagved og ved siden af legen, så alle børn har mulighed for at deltage. Har et barn svært ved at komme ind i en leg, vurderer vi hvad årsagen er og handler ud fra observationerne.

Vi opfordrer forældrene til at lave legeaftaler med de børn som deres eget barn omgås med, også dem som ikke lige umiddelbart er bedstevennen. Det gør vi fordi det er godt at have mange forskellige at lege med og sårbart med kun en enkelt.

Det lykkes når:

Når vi er opmærksomme på børn, der er uden for fællesskabet og understøtter deres deltagelse, ved at skabe lege og aktiviteter med deres interesser og kompetencer i centrum. Vi er opmærksomme på legens indhold og børnenes roller og hjælper med at regulere dem, hvis det er nødvendigt. Vi er deltagende i legen og vi hjælper med at udvide og udfordrer børnenes roller.

Vi er igangsættende sammen med de børn, der har det sværest i fællesskaber og dermed guider og støtter børn ind i fællesskaber.

Praksiseksempel:

Når børnene fra vuggestuen bliver så store, at de snart skal starte i børnehaven, begynder vi at indsluse dem til børnehaven med fælles aktiviteter. Vi tager på tur sammen, hvor børnene fra vuggestuen får mulighed for at danne relationer, til de mindste børn fra børnehaven. Børnene fra vuggestuen kommer på besøg i børnehaven, sammen med en voksen og det gentages over en periode, så de er trygge når de starter i børnehaven.

Hvis et barn har udfordringer som gør, at barnet har svært ved at være i fællesskabet, laver vi legegrupper, som betyder at vi arbejder med en mindre gruppe børn, omkring et specifikt emne. Hvis det f.eks. handler om at skabe relationer mellem børnene og at de dermed får øje for hinanden, så kan det f.eks. være massage af hinanden. Vi laver en køkkenleg hvor vi hjælper og støtter børnene i en leg, eller laver samarbejdslege i motorikrummet.

I vuggestuen sammen sættes børnene når de skal dele mad ud, så der er en der er stærk sprogligt og en der er ved at blive det. På den måde får de mulighed for at hjælpe og spejle sig i hinanden.

Kronhjordgruppen (de ældste børn i børnehaven) får et styrket fællesskab, når de får opgaver som hjælper de andre børn. Når de lægger tæpper ud til afslapning, når de tømmer opvaskemaskinen,

når de skal samarbejde om opgaverne, styrkes fællesskabet og de øver kompetencer, der er vigtige senere hen i livet.

I vuggestuen bruger vi sætningerne: "Vi passer på hinanden", "Vi hjælper hinanden" og viser børnene hvad det betyder. Vi omtaler børnene som venner og viser at det betyder at man hjælper hinanden og at det er en god og værdifuld ting. Alle har ret til at få venner og det skal være den gode vane, så børnene er fortrolige med det.

Revideret sep. 23

Samarbejde med forældre om børns læring

Et godt samarbejde bygger på en åben og ærlig kommunikation og sammen skaber vi, de bedste udviklingsrammer for børnene.

Både forældre og personale arbejder hver dag med børnenes læring og trivsel. Personalet har en professionel og anerkendende tilgang til børnene og de planlægger aktiviteter med udgangspunkt i institutionens læreplaner og de kommunalt fastsatte læringsmål. Derhjemme opdrager forældrene hver især børnene efter egne overbevisninger og behov. For de fleste børn har både livet derhjemme og livet i daginstitutionen, stor betydning for barnets samlede trivsel og læring. For at barnet får de bedst mulige rammer og den bedste læring, skal forældre naturligvis have et godt samarbejde med personalet, som skal bunde i en fælles respekt for de forskellige arenaer.

Alle børn i Rudersdal kommune vurderes ca. 1 gang årligt i dialogmodulet "Hjernen og Hjertet". Både forældre og pædagog udfylder dialogmodulet, som dækker relevante læringsmål, der afhænger af barnets alder. Der følges op med samtale mellem forældre og pædagog og der laves evt. en handleplan hvis der er områder i barnets udvikling der kræver et særligt fokus. Hvis vi oplever at et barn har udfordringer, selv om det ikke er tid til at lave en dialogprofil, kontakter vi naturligvis forældrene, så vi sammen kan finde ud af, hvad det handler om. Ligeledes at forældrene har en dialog med os, hvis de har brug for det.

I perioder, hvor vi har oplevet at en børnegruppe har svært ved de sociale kompetencer og de ikke er så gode til at indgå i venskabsgrupperne, tager vi en samtale med forældrene, f.eks. på et forældremøde. Vi fortæller hvad vi oplever og hvordan vi sætter ind. Her er det vigtigt at vi ved hvordan forældrene oplever det uden for institutionen og at vi i fællesskab finder de måder, som er bedst til at støtte børnene i at være sammen med deres venner. Vi opfordrer forældrene til at inviterer andre børn med hjem og gerne nogle af dem, som ikke nødvendigvis er dem som børnene plejer at lege med. På den måde ønsker vi at påvirke børnenes mulighed for at vælge kammerater over en bredere kam og dermed udvide kredsen af venner.

Personalet beskriver flere gange om ugen børnenes dag i institutionen og lægger billeder ud på AULA. Her kan forældre læse om dagens aktiviteter, og hvilken læring der er tilknyttet aktiviteterne for barnets aldersgruppe, og taler med barnet om det derhjemme. På den måde får barnet mere læring ud af aktiviteterne. Vi ved at vi er kommet godt i mål, når forældre kommer og fortæller, at den læring børnene oplever i institutionen også tages med hjem! Den engelske forsker Brenda Taggart siger: "Det hjemlige miljø har – i form af de ting forældrene foretager sig med barnet – lige så stor indflydelse på barnets læring, som dagtilbud af høj kvalitet har". Eks. hvis "Hvis forældrene

er gode til at synge, læse historier og rime, så lærer barnet hurtigere at forme ord selv – og dermed læse”.

Eksempel på Det lykkes:

Når nye børn indkøres, bruger vi en del tid på at samarbejde med forældrene og forventningsafstemme, i forhold til deres og vores behov. Når det lykkes at gøre det så det fungerer bedst for barnet og forældrene er trygge, ved at vi hele tiden retter til, både verbalt og nonverbalt, får vi det bedste resultat.

Når vi er nysgerrige på, hvorfor det er vigtigt for forældrene at det er en bestemt voksen der modtager barnet og vi arbejder på, at flere kan gøre det, så det også kan blive en god morgen, selv om en bestemt ansat ikke er tilstede.

Vi taler ofte med forældrene om, hvordan børnene reagerer på forskellige situationer der hjemme og deler med dem, hvordan barnet er i institutionen. På den måde kan vi arbejde sammen og opnå den ønskede virkning.

Vi skriver ud på Aula, at vi arbejder med noget specifikt, som forældrene gerne må støtte op om der hjemme.

Når børnene bliver afleveret og hentet, er det vigtigt at vi kommunikerer med forældrene. Vi skal både være lydhøre for hvad de har på hjertet, men også bruge muligheden for at få sagt nødvendige ting. Når vi vurderer at samtalerne ikke er egnet til at foregå på dette tidspunkt, tilbyder vi samtaler på andre tidspunkter.

Praksiseksempel:

Et forældrepar vil gerne have, at deres barn ikke længere sover til middag, fordi barnet er oppe til kl 22 om aftenen. Personalet kan se, at barnet ikke kan undvære sin lur og derfor taler forældrene og personalet om, hvordan de så kan regulere det. De bliver enige om at prøve med, at barnet kun sover hver anden dag i stedet for.

Forældrene til et barn fortæller, at barnet siger der hjemme, at hun ikke har nogle at lege med. Personalet laver observationer som viser, at barnet hurtigt trækker sig fra legene. Sammen med forældrene bliver de enige om at arbejde med, at barnet får stærkere relationer til børnegruppen. Personalet laver mindre legegrupper, hvor de støtter barnet i at deltage og at de andre børn får øje for barnets kompetencer. Forældrene inviterer nogle af de andre børn hjem til legeaftaler, for at styrke barnets relationer til de andre børn.

(revideret sep. 23)

Børn i udsatte positioner

Det er vigtigt for os at have en kultur, hvor vi har tætte relationer til det enkelte barn og et godt kendskab til barnets familie. Vi ser det enkelte barn som en del af et større fællesskab. Vi arbejder

meget med at skabe en fællesskabsfølelse, så det enkelte barn føler, at det er en del af det lille (gruppen) og det store fællesskab (Institutionen).

Vi ved at børn lærer i sociale fællesskaber og at trykthed er en forudsætning for at opnå læring. Vi vil altid have børn i udsatte positioner, men graden kan være meget forskellig. Det kan være at der er uro på hjemmefronten, en forælder er ude at rejse i længere tid, sygdom i familien eller et kæledyr er død. Skilsmisse eller dødsfald er også årsager til at børn mistrives. Børn kan have sproglige eller motoriske vanskeligheder, sociale vanskeligheder eller udad / indad reagerende adfærd. De kan også have en periode, hvor det bare er svært.

Vi arbejder med at sikre den gode inklusion, hvor alle børn støttes og udfordres i at lære, og hvor de udvikles og trives. Vi arbejder med børnene i mindre aldersopdelte grupper, både i vuggestuen og i børnehaven. Vores mål er, at børnefællesskaberne er så rummelige, at ethvert barn kan inkluderes. At have en kultur, hvor alle børn har ret til et fællesskab, og hvor børn støttes og udfordres i at lære og udvikle sig og accepterer forskellighed som en styrke. Har vi et barn der har det svært i en periode, sætter vi ekstra kræfter ind på at være omkring barnet. Vi iagttager og hjælper barnet i vanskelige situationer og taler selvfølgelig med forældrene. Vi sparre med vores kollegaer omkring barnet i et lukket forum, så vi kan blive klogere på barnet og sammen finde måder vi kan hjælpe barnet bedst mulig. Forældre inddrages i en løbende dialog bl.a. ved at bruge "Hjernen og hjertet" som dialogværktøj og kontinuerligt i den daglige dialog.

I hverdagen bruger personalet hinanden til at reflekterer over et barn eller børnegruppe, vi bruger vores Inklusionspædagoger, PPR (Psykolog, logopæd, fysioterapeut). Børnehaven arbejder systematisk med Fri For Mobberi, som er et værktøj udarbejdet af MaryFonden, som en forebyggende indsats.

Det lykkes:

Når vi har blik for små og store forandringer, der sker for barn og familien, som får betydning for barnets trivsel og muligheder for deltagelse.

Når vi har blik for, om vores organisering og rammer skaber deltagelsesbarrierer for nogle børn.

Når vi er nysgerrige på barnets perspektiv og sikrer medinddragelse og medbestemmelse.

Når vi indgår i tæt samarbejde med børnenes familier, har fokus på barnets perspektiv, hjælper med at formidle perspektivet til forældre og andre samt justerer på praksis så barnets deltagelsesmuligheder øges.

Når vi hjælper børnene ind i fællesskabet gennem leg og aktiviteter.

Når vi er vedholdende og kontinuerligt afprøver og evaluere forskellige tiltag.

Når vi kommunikerer positivt om barn og familie.

Revideret dec. 23.

NEST.

Vi arbejder med mange af de dele, som er beskrevet i bogen: "Nest møder dagtilbud" af Karin Lykke.

Vi har gennemgået og vurderet vores indretning, så den understøtter de principper der er ved at have et forudsigeligt miljø, som lægger op til fordybelse, udvikling og ro i dagligdagen. Vi har fokus på at give børnene mulighed for pauser og har indrettet muligheder, til det.

Piktogrammer er blevet en stor del af vores hverdag og de bruges i alle grupper. Vi skaber overblik og forudsigelighed når børnene i f.eks. samlingerne får vist via piktogrammer, hvad dagen byder på og når børnene senere kan støtte sig op af tavlerne, hvor piktogrammerne hænger. Der er piktogrammer på kasser med legetøj, så børnene nemmere kan rydde op, fordi de kan se hvor legetøjet skal lægges på plads.

Børn som har svært ved at deltage i fællesaktiviteter, får særlige betingelser og opgaver, så de over tid kan vænne sig til at være en del af aktiviteterne. De børn som har svært ved at deltage i samlinger, får f.eks. opgaver med at dele ud, sidde bestemte steder eller på puder, som gør dem i stand til at holde sig i ro.

Personalet arbejder med sampraksis, hvor vi har fokus på at samarbejde og arbejde i forskellige kombinationer, som kan tilgodese børnenes behov. Vi arbejder ofte i mindre grupper, fordi det giver større nærvær og giver børnene mulighed for at kunne overskue sammenhængene. Vi øver os i at blive gode til at give og modtage feedback, så vi sammen skaber de bedste betingelser.

Revideret dec. 23.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Vi samarbejder med de andre institutioner i Rudersdal Kommune og følger det program, som er udgangspunktet for alle, som er optakten og forberedelsen til SFO og skole.

I løbet af foråret holder vi overleveringsmøder med de skoler vi skal sende børn hen til. På mødet gennemgår vi gruppen af børn, både enkeltvis og som gruppe. Vi fortæller hvilke ressourcer vi oplever børnene har og hvordan de kan stimuleres, samt hvis børnene har særlige behov der skal tages hensyn til. Vi fortæller også hvordan vi oplever at børnene fungerer sammen og taler med dem om, hvordan vi har løst eventuelle konflikter.

Fra efteråret starter vi en skolegruppe op i børnehaven, hvor vi laver forskellige aktiviteter og forbereder børnene på at gå i skole. Forberedelsen handler om mange ting og handler ikke kun om den boglige opmærksomhed, men også om de sociale forberedelser. Vi arbejder bl.a. med at børnene kan koncentrere sig i længere tid, at de kan hjælpe hinanden og bliver gode til at vente på tur. Vi arbejder også med selvhjulpenhed, så børnene kan klare sig selv når der ikke længere er så mange voksne omkring dem. Vi besøger børnehaveklassen på Nærum Skole i foråret og afslutter med en afskedsfest, inden børnene forlader os d. 30. april.

Noget af det vi arbejder med er:

Koncentration – Børnene laver hver en opgave mappe, hvor vi arbejder med temaer og projekter. Emner er bl.a.:

- Hvem er jeg?

- Sanserne og Kroppen
- Farver og former.
- Bogstaver og tal.

- Samarbejde – Naturmatematik, natur bingo og Ask og Liv. Vi laver samarbejdsøvelser i skoven hvor vi lærer om former, farver og naturen. Ask og liv er et projekt, som alle børn arbejder med i Rudersdal. Vi samarbejder med de øvrige selvejende institutioner omkring dette.

- Selvhjulpethed – Vi øver os i at børnene lære at klare sig selv, når de er på toilettet. Vi øver os i at rydde op og have styr på garderoberne.

- Vi besøger børnehaveklassen på Nærum Skole i foråret og afslutter med en gallafest, inden børnene forlader os d. 1. maj.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi har et godt samarbejde med vores lokale kirke. Vi deltager i to gudstjenester om året. En omkring høsttiden, hvor vi medbringer en ting som er i høst (frugt, grøntsager o.l.) Vi synger sange om høsten, præsten spørger børnene hvad de ved om høsten og fortæller forskellige historier om emnet. Til jul er vi til krybbespil, hvor nogle børn fra Nærum skole opfører stykket.

Vi udstiller hvert år i kirken et kreativt produkt, vi har arbejdet med i institutionen, med efterfølgende fernisering, hvor forældrene kommer og ser udstillingen og får kaffe og kage. Efterfølgende er børnenes udstilling tilgængelig for offentligheden i et stykke tid.

Børnene får en anden kulturel oplevelse, end vi kan give dem og som er grundlaget for megen anden kultur, traditioner og skikke i Danmark. De får et kendskab til kirken, religion i børnehøjde og et fællesskab, hvor der er masser af rummelighed og nogle gode fortællinger.

Vi er nabo til det lokale bibliotek, som vi besøger når vi skal låne bøger og få inspiration om et bestemt emne vi arbejder med. Biblioteket tilbyder indimellem også specifikke materialer til os pædagoger, som vi kan benytte sammen med børnene, for f.eks at styrke sprogarbejdet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I vores indretning af institutionen har vi taget udgangspunkt i at lave forskellige, skærmede læringsmiljøer. Det er vigtigt at børn får mulighed for at fordybe sig i legen og ikke oplever for store forstyrrelser fra omgivelserne.

Vi har haft fokus på at indtænke læreplanstemaerne i indretningen og skabt mulighed for både at kunne udfolde sig i nogle rum og for at give børnene mulighed for ro og fordybelse i andre.

Vi har fokus på at indrette rummene, så de understøtter de ting vi gerne vil pædagogisk. Vi har fokus på hvad gangarealerne gør ved aktiviteterne, hvordan farver og vægudsmykning understøtter miljøet og sørger for, at der både er plads til udfoldelser og fordybelse. Vi har rum i rummet og opdeler med rumdelere, så børnenes lege er afskærmet.

På legepladsen er det vigtigt at der både er plads til de børn som ønsker og har brug for at udfolde sig, men også hvis børnene har brug for ro og hygge. Legepladsen rummer mulighed for motoriske udfordringer, rollelege, regel lege, samt udforskning af buske, beplantning og træer. Vi arbejder nogle gange med vand, andre gange med de materialer der er fra naturen på legepladsen m.m.

Eksempel på når Det lykkes:

- Når vi sammen med børnene undersøger, hvad de er optagede af.
- Når vi respekterer, at barnet også har ret til at have hemmeligheder og et privatliv.
- Når vi indretter og skaber legezoner sammen med børnene.
- Når vi giver børnene medindflydelse på, hvordan miljøet skal være.

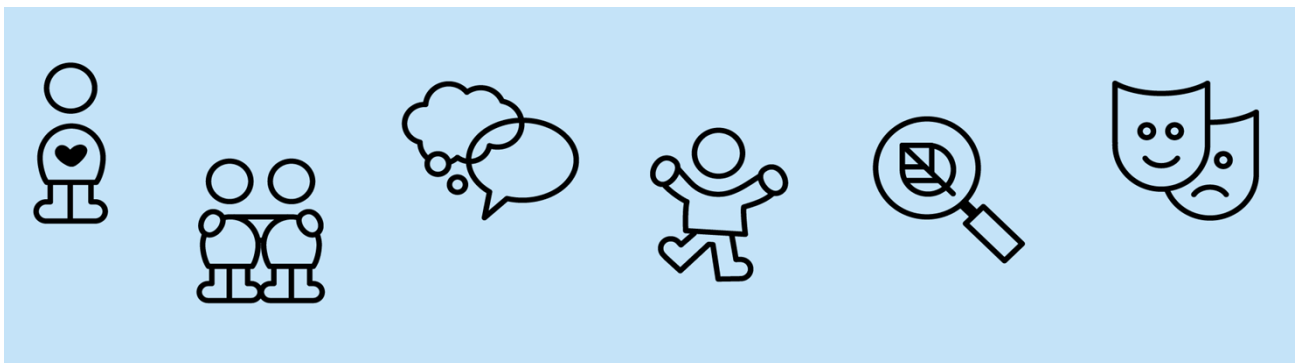
Den lange gang i stueetagen, fik lagt et gulvfolie på med billeder af en flod, fisk, trædesten, dyr m.m. Børnene går roligt gennem gangen, fordi de er optaget af hvad de ser og fordi de ser noget nyt, da der er mange forskellige motiver.

Revideret dec. 23.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling understreger, at det er barnets mange potentialer, der skal udvikles og ses som en helhed. Det er i samspil med omgivelserne, at børn udvikler deres personlighed.

I hverdagen er en vigtig del af den personlige udvikling at vi voksne ser og møder børnene hvor de er. Der er forskel på børnene og hvor det ene barn måske lærer meget ved at sidde og iagttage de andre børns leg og ageren og på den måde kan skabe sig erfaring, skal et andet barn måske udfordres og støttes af os voksne for at udvikle deres alsidige personlige udvikling.

Gennem selvhjulpethed styrker vi også børnenes gåpåmod, det at strømpen kan drille, er ingen grund til at opgive, men gennem noget guidning og opmuntring, tålmodighed, får børnene mod til at prøve igen. At få tingene til at lykkes ved at gentage indtil det lykkes og ender med en sejer, er en god metode til at styrke barnets selvværd.

Vi arbejder med at gøre børnene livsduelige til et bredt begreb, som handler om at kunne navigere indenfor de rammer der er. Børnene skal kunne begå sig i fællesskaber med de særlige karaktertræk som kendetegner dem og kunne bidrage til egen og andres trivsel. De skal både kunne holde fast i egne behov, men også kunne fravige dem når dette kræves.

Vi arbejder ofte i både aldersopdelte grupper, men også i mindre grupper. På den måde kan vi tilrette læring og aktiviteter til aldersgruppen og det enkelte barn. Det er vigtigt at man som barn både lære at sige til og sige fra og gerne på den gode måde, f.eks. hvis barnet gerne vil deltage i en leg. Vi støtter barnet og hjælper med at sætte ord på følelser, behov, ideer og krav.

Praksis eksempler:

Allan sidder stille på gulvet længe og kigger. Vores første tanke er at han er inaktiv og skal hjælpes i gang. Men faktisk er hans alsidige personlige udvikling i fuld gang her. Han er i gang med at iagttage især de større børns leg og imiterer deres ageren i forskellige situationer, til at kunne skabe sig erfaringer, han kan bruge til senere at udforske verdenen.

Kim brager gennem nogle andres børns leg, med en bil i hånden. De andre børn bliver kede af det og føler at Kim ødelægger legen. Vi voksne skal i denne situation kunne rumme og anerkende følelserne på begge sider. Vi skal trøste de børn der bliver kede af det, forklare dem at Kim måske gerne vil være med i legen og komme med forslag til hvordan han kan inviteres ind i legen. Kim skal ligeledes anerkendes for hans følelser og guides til at komme ordentligt ind i en leg.

Når vuggestuebarnet kaster sin tallerken, ser vi bag ved handlingen. Er det fordi barnet vil have mere mad, er det fordi barnet er færdig med at spise, eller noget tredje. Vi spørger barnet om det vil have mere mad og taler om, at det er ok at sige det til de voksne, eller at man kan skubbe tallerkenen lidt væk, hvis man ikke vil have mere mad.

Eksempel på Det lykkes:

Når vi inddrager børnene i vuggestuen i indholdet i samlingerne og lader dem vælge hvilke sange vi skal synge.

I børnehaven er der mulighed for forskellige temaer for samlingerne, hvor de voksne rammesætter og giver valg inden for dette. På den måde kan vi også skabe miljøer som tilgodeser de børn, som kan have svært ved at deltage.

Sværhedsgraden når vi laver kreative værksteder, tilrettes den aldersgruppe barnet er i og til det niveau som barnet er nået til. Barnet bestemmer selv hvordan tingene skal se ud.

Når vi går på tur og lader børnene styre hvor vi skal hen og hvad der skal være fokus på.

Når vi har en anerkendende tilgang til barnet, også når det gør noget det ikke må eller ting ikke lykkes.

Når vi er sammen med barnet om at udtrykke i ord det, som barnet mærker og oplever.

Når læringsmiljøet bidrager til, at børn gør sig erfaringer med forskellige sociale positioner, der udvikler og understøtter børns dannelse og livsduelighed.

Når læringsmiljøet understøtter, at børn udforsker og erfarer sig selv og hinanden på mange nye måder.

Når vi skaber rum for, at børn opøver deltagelseskompetence ved at balancere imellem iagttagende og initiativtagende positioner.

Når vi indretter læringsmiljøet, så der skabes rum for fordybelse, koncentration og abstraktion.

Revideret dec. 23.

Social udvikling

Vi ved fra forskning, at høj kvalitet i relationer og interaktioner mellem børn og voksne i daginstitutionen, er af meget stor betydning for børns trivsel og udvikling. Legen er vigtig når man taler om børn og sociale kompetencer. Det er igennem lege og pædagogiske aktiviteter, med en mindre eller større børnegruppe, at børnene bliver en del af et fællesskab. I børnenes "frie leg" lærer de hinandens behov, grænser og reaktionsmønstre at kende og med tiden vil de på den måde, udvikle empati overfor hinanden.

Legen er også vigtig i forhold til børns demokratiske dannelse. Det er gennem legen at de lærer at argumentere og forhandle. Det kan være forhandling om hvad der skal leges med og hvem der skal have hvilke roller i legen. Børnene vil også finde ud af at flertallet oftest bestemmer, at man bliver nødt til at ytre sig for at få sin stemme frem og at man nogle gange må acceptere, at det ikke blev som man ønskede og tilpasse sig efter det.

Børnenes alsidige personlige udvikling er vigtig at få styrket, for at kunne indgå i sociale fællesskaber. Det er vigtigt at kende sine egne grænser og behov, før man kan rumme andres.

Vi understøtter børns trivsel ved fx ved at arbejde i mindre grupper, med kendte voksne. De voksne anerkender børnenes udtryk og følelser, forstår og agerer på baggrund af børnenes intentioner. Vi forholder os til børnenes perspektiv, hjælper i forbindelse med konflikter. Derudover er det utroligt vigtigt, at vi er nærværende og har fælles opmærksomhed med børnene i løbet af dagen, både i samtaler, aktiviteter og rutinesituationer. Derfor skal vi som voksne være bevidste om vores rolle og betydning i forbindelse med legen og de forskellige legefællesskaber, som er af afgørende betydning for børns sociale og alsidige personlige udvikling.

Eksempel:

Hvis et barn bliver afvist og ikke må være med i legen, kan den voksne hjælpe med at finde ud af, om der kan tilføres roller til legen, så det afviste barn kan deltage.

Eksempel:

I en fangeleg med 5-6 børn er reglen, at når man klapper på ryggen, er man fanget. Et barn kunne ikke lide at blive klappet på ryggen og er på vej ud af legen. Den voksne stopper legen og et andet barn siger, at man bare kan stoppe op foran barnet og vinke, når han er fanget. Herefter fortsatte legen og alle var med.

Eksempel:

Dagens hjælper deler frugt og brød ud til de andre børn i vuggestuen. Når barnet får tallerkenen i hånden, siger den voksne: "Vil du finde og give den til X". Hvis dagens hjælper ikke kan finde X, beder den voksne om at X vinker.

Eksempel:

Vi laver en forhindringsbane, hvor børnene skal skiftes til at hjælpe hinanden gennem banen. De skal holde i hånden, guide og hjælpe. Der er fokus på kommunikation, empati og hvad der skal til for at få tingene til at lykkes i et fællesskab.

Eksempel på når det lykkes:

- Når vi arbejder med fokus på tilknytning og relations dannelse mellem voksne og børn og mellem barn/barn.
- Når vi sætter ord på børnenes intentioner og handlinger.
- Når vi støtter barnet i samspil med andre – sætter ord på følelser samt anviser nye handlemuligheder.
- Når vi strukturerer større og mindre grupper, hvor barnet får mulighed for at deltage på egne præmisser, hvor barnet byder ind på forskellige måder.
- Når vi støtter barnet kommunikativt i at afkode andre verbalt / nonverbalt.
- Når vi strukturerer legegrupper / fællesskaber på tværs af alder, køn, kulturel baggrund og kompetencer.
- Når vi giver barnet medindflydelse på valg af leg, legerelation og aktivitet.

Revideret dec. 23.

Kommunikation og sprog

I arbejdet med børn i vuggestuen, er det vigtigt at sprog og kommunikation fylder meget i hverdagen. Der sker en stor udvikling af børns sprog i deres vuggestuetid. Først udvikles sprogforståelsen, senere udtalen og efterhånden udvikles og udvides ordforrådet.

Med de helt små børn er det vigtigt med gentagelser. Jo flere gange de hører et ord, jo hurtigere vil de lære det. Det er vigtigt at vi voksne sætter ord på alt hvad vi gør med børnene. Vi skal koble sproget til alle de rutiner, der foregår i dagligdagen.

Eksempel:

Når børnene skal skiftes er det vigtigt at vi ikke bare tager børnene i hånden, går ud på badeværelset, skifter og går ind på stuen igen. Vi skal sætte ord på hvad vi skal – fortælle barnet at nu skal vi ud at have ble på. Ikke kun for kommunikationens skyld, men også for at barnet skal føle sig tryk i, hvad der skal ske. Mens vi skifter er det vigtigt at holde øjenkontakt med barnet, så meget som muligt, sætter ord på hvad vi laver – “Nu tager vi bleen af”, “Ej der er en kanin på din ble”, “Nu vasker jeg dig”, “Nu får du en ren ble på”, “Nu får du bukser på”, “Dine bukser er blå med stjerner” osv. Her bliver der sat en masse ord på og der er flere gentagelser, som vil være med til at udvide børnenes ordforråd.

Det er også vigtigt, hvilken tilgang vi har til børnene. Er vi anerkendende og ligeværdige eller skaber vi magtforskelle og er kommanderende.

Eksempel:

På et tidspunkt lavede vi et aktionslæringsforløb omkring kommunikation i vuggestuen. Vi ville gennem videoer, se på hvordan vores kommunikation med børnene, havde en betydning for hvor gode vores overgange var. Ud fra vores videoer kunne vi se at vi brugte meget bydeform – “Hold nu op”, “Lad nu være”, “Gå derover” osv. Vi kunne også høre at vi brugte meget “ikke” i vores kommunikation med børnene. I løbet af dette projekt forsøgte vi at minimere brugen af bydeform og prøvede at udelukke ordet ‘ikke’ fra vores hverdag. I stedet for at fortælle børnene hvad de ikke måtte, fortalte vi dem hvad de måtte – I stedet for at sige “Du må ikke tage bilen fra Hans”, siger man “Den bil leger Hans med, men du kan få denne her røde bil”. Det giver børnene mulighed for at udvide deres handlemønster, i stedet for at begrænse dem. Dette eksempel siger også noget om vores vigtige job, som rollemodeller. Børnene er sammen med os mange timer om dagen og imiterer de ting vi gør og siger. Så hvis vi bruger meget bydeform og har en generel kommanderende tone, er det også den kommunikationsform børnene vil benytte. Udover at sproget skal være en naturlig og stor del af hverdagen, er der også mange måder at arbejde struktureret med sprogstimulering. Under en samling kan man få meget sprog ind ved at synge, fortælle rim og remser, have dialogisk oplæsning og sætte små samtaleemner i gang ved bordene f.eks ‘Hvem har et kæledyr derhjemme?’, ‘Hvem har søskende og hvad hedder de?’ eller ved at snakke om hvilke farver og former tingene på stuen har.

Dialogisk læsning er en god måde at få børnene engageret sprogligt under læsningen. I stedet for at det bare er den voksne der læser op og børnene der lytter, kan man som voksen spørge om en masse ting til billederne og på den måde få en dialog med børnene om farver, former og andre ting der sker i bogen. Dette er med til at give børnene bedre sprogfærdigheder.

Vi arbejder også med sproglig opmærksomhed til vores samlinger. Vi har tre billeder af de børn som skal vælge sange. Uden at børnene kan se billedet, beskriver en voksen hvem det er ved at sige ‘Det er en pige, der har brunt hår, en storesøster der hedder Hanne, en lilla kjole på med hjerter osv’. Børnene skal her lytte aktivt og kombinere viden om f.eks farver med, at se på deres omgivelser, de andre børn, deres tøj osv.

Når vi arbejder aktivt med sprogstimulering i de aldersopdelte grupper, er det på meget forskellige måder: Hos de yngste handler det om at sætte ord på alt det vi laver og ser. Hvis vi leger med dyr, sætter vi ord på hvad dyrene hedder, hvad de siger og hvad de spiser. Når vi er på tur peger vi på

forskellige ting og sætter ord på – sten, træ, bil, bus osv. Det samme i dukkekrogen, hvor vi sætter ord på de ting vi leger med – en grøn tallerken, en gul gaffel. Alt det her for at de kan lære ordene at kende og for at udvide deres ordforråd.

Det er vigtigt med gentagelser, da de lærer ved at høre ordene mange gange. Vi snakker også om følelsesudtryk og lære dem både at aflæse og bruge kropssproget. Hvis ikke de kan sige stop endnu, kan de bruge deres hånd til at vise stoptegnet, hvis et andet barn gør noget, man ikke bryder sig om.

Vi understøtter børnenes behov med sprog, når vi kan se at de vil have en bestemt mad eller et bestemt stykke legetøj siger vi “Jeg kan se at du gerne vil have en mad med spegepølse – værsgo”, “Jeg kan se at du gerne vil have koen – her er koen”.

Hos de ældre børn kan vi bruge spil, som et redskab til at øve sprog. Når vi spiller billedlotteri, starter vi med både at nævne ordet og vise billedet, i næste runde viser vi ikke billedet, men nævner kun ordet, i tredje runde viser vi hverken billedet eller siger ordet, men forklare noget om billedet f.eks. En ko – Den er hvid og sort og siger muuh. I fjerde runde lader vi børnene være ‘oplæser’, hvor det er dem der skal sætte ord på og fortælle om billedet. På den måde får børnene sat ord på og får udvidet deres ordforråd. Vi arbejder også med bordteater/teater som en måde at sprogstimulere. Børnene skal enten bruge dem selv eller en dukke/figur, til at fortælle et eventyr. Vi starter med at læse eventyret højt for børnene mange gange, så de lære det at kende og bliver fortrolige med det. Nu skal børnene være med til at fortælle eventyret. Vi fordeler roller og det er nu børnenes opgave at sige de replikker som deres figur siger. Vi snakker også om toneleje og forskellige stemmer f.eks. har trolden ikke den samme stemme som bukkebruse i ‘De tre bukkebruse’.

Det er en god ide at lege sproget ind på en sjov måde, så børnene får lyst til at engagere sig og det kommer helt automatisk til at sidde bedre fast, når man sætter handling på ordene. Det er også en god måde at få øvet forholdsord – trolden er under broen, bukkebruse er ovenpå broen.

I en vuggestue er det vigtigt at give børnene kommunikative redskaber som de kan anvende i sociale fællesskaber. De skal bruge sproget i f.eks. rollelege og konfliktløsning. I rollelegene skal de kunne forhandle og argumentere for at sætte deres præg på legen. Der skal forhandles om indhold, roller og argumenteres for sin mening.

Det samme gør sig gældende ved konflikthåndtering. Her skal børnene kunne bruge sproget for at løse konflikter, så det ikke ender i en “slåskamp”, hvor der bliver bidt, revet m.m. Her har vi voksne en stor rolle i forhold til at skulle lære børnene disse egenskaber og guide dem til at handle på den bedst mulige måde. Det er en god ide at vi går ind og er en del af rollelegen, så vi kan gå foran med de gode strategier og redskaber. I konfliktløsninger bliver vi også nødt til at støtte og guide. Vi skal sætte ord på begge børns følelser i konflikten og give dem redskaber til at komme videre. “Jeg kan se at du rigtig gerne vil have den bil som Ole leger med. Kan du se at Ole bliver ked af det, når du tager den fra ham. Du må få den her bil i stedet for og så kan i køre sammen på biltæppet”.

Selvom det er utrolig vigtigt at vi som voksne sætter rigtig mange ord på det vi gør, så er det også vigtigt at vi involverer børnene i samtalerne, så de ikke blot lytter. Børn lærer rigtig meget i samtaler, hvor der er turtagning (tale-lytte-tale):

- De lærer at lytte opmærksomt på andre
- Øver sig i at bruge ord
- Hører forskellige ord, som de kan tage med og bruge på et senere tidspunkt
- Lærer at stille spørgsmål
- Lærer at starte en samtale
- Lærer hvornår og hvordan man tager sin tur i en samtale

Det er vigtigt at vi griber bolden, når børnene viser interesse omkring et emne. Hvis vi bare siger "Nå okay" til noget som et barn fortæller os, stopper samtalen der. Vi skal følge børnenes spor og spørge ind til det der interesserer dem. Vi skal spørge med åbne spørgsmål, så børnene fortsætter turtagningen og ikke bare svare ja og nej.

Eksempel:

Barn: "Jeg har sat bilerne på række".

Voksen: "Orv ja, det er en flot række – Hvor skal de køre hen?"

Barn: "De skal ud på motorvejen".

Voksen: "Hvad skal de ude på motorvejen?"

Barn: "De skal køre stærkt!"

Det er vigtigt at vi give barnet god tid til at svare og kører turtagningen, så langt som muligt.

I børnehaven arbejder vi med sprog hele dagen. Både det bevidste og det ubevidste. Det bevidste er tit i små grupper, f.eks. sproggrupper, legegrupper. Her er der et formål med aktiviteten, læring som vi gerne ville have børnene/barnet få.

Der er mange måder at lære sprog på. Dialogisk læsning, meningsfulde samtaler, at synge, at lege, fælles opmærksomhed.

Eksempel:

Jeg har sproggrupper med 4 børn og i dag vælger jeg, at lave dialogisk læsning. Jeg har børnene siddende tæt på mig. Jeg starter med at læse bogen. Der er ikke så mange ord, men billederne viser tydeligt, hvad der sker. Anden gang vi går igennem bogen, er jeg mere spørgende om, hvad der sker på billederne, således at børnene er dem, der genfortæller historien for mig. Jeg stille nogle spørgsmål, som skaber en dialog om bogen. Børnene fortæller om deres mening med historien, der kommer nogle fantasifulde ideer fra dem, som vi kan snakke om.

Meget af børnenes læring kommer gennem det ubevidste. Vi tænker måske ikke over det, er ikke bevidste om vi gør det, men det er læring alligevel. F.eks. samtaler mellem barn/voksen, men også barn/barn. Der forgår en masse læring når børn leger med hinanden. Der lære de at gå på kompromis, prøve sig af og stille krav, samt præsenteres for nye formuleringer og sætningsdannelser

Ligeværdig kommunikation handler første og fremmest om respekt for individet. Respekten går begge veje. Men fra voksen til barn handler det om at lytte, være anerkende, tålmodig, samt kunne

sætte sig ind i barnets situation/behov (empati). At opnå barnets tillid sker ofte gennem den dialog man har, hvor barnet kan stole på det den voksne siger og bliver mødt nysgerrighed, indlevelse og koncentration.

Der hvor vi arbejder bevidste med det, er på Bamsemøderne som er en del af det koncept der hedder Fri for mobberi, som er udviklet af Maryfonden som metode til at undgå mistrivsel blandt børnene. Her bliver der blandt andet snakket om, hvordan man taler med hinanden, hvad man må sige/ikke siger og hvad det gør ved andre, hvis de bliver drillet, mødes med foragt eller holdt udenfor. På vores samlinger snakker vi også om hvordan man er en god ven og hvad det indebærer. Vi snakker også om hvad man kan gøre, hvis man f.eks. ikke må komme ind i en leg med andre og hvordan de andre børn kan hjælpe ved, at inviterer ind i legen.

Praksis fortælling:

Susan kommer hen til mig en dag, hun er ked af det. Jeg spørg hende hvad der er galt. Hun siger at hun ikke må lege med Inge og Emma og de siger hun er dum. Jeg tager hende i hånden og vi går sammen over til Emma og Inge. Jeg spørg dem begge to om hvorfor Susan ikke må være med. De siger begge at det må hun også gerne, men at Susan ikke ville have en bestemt rolle i legen. Vi snakker hvad man kan sige til sine venner og man ikke skal sige nogle er dumme, fordi så bliver de kede af det. Vi finder en rolle som Susan kan være og de legede alle 3 godt sammen igen.

Hensigten fra den voksne var at prøve at vise anerkende, ligeværdig kommunikation overfor alle parter, men samtidigt snakke om hvordan man er en god ven. Vi forsøger at være bevidst om, at møde børnene på forskellige niveauer og deres forskellige personligheder. Der er ting jeg kan sige til det ene barn, som jeg ved jeg ikke kan sige til et andet. Dette kræver at vi kender børnene, at vi har haft oplevelser med dem og har lært dem at kende.

I sprogarbejdet er det vigtigt at vi har fokus på os selv som rollemodeller. Hvis vi afbryder hinanden, eller taler indover viser vi børnene, at det er ok at gøre sådan. Når vi taler i en anerkendende og respektfuld tone, vil det være det som børnene efterligner. Dette gælder også når de voksne taler indbyrdes.

Eksempel på Det lykkes:

Når de voksne interesserer sig for børnene og har dialog med børnene om deres perspektiver på verden.

Når de voksne understøtter det kommunikative samspil ved at gentage børnenes lyde og spørger ind.

Når dialog og samtaler foregår over flere led og vi tilstræber fem turtagninger.

Når vi anvender dialogisk læsning i hverdagen, i mindre grupper.

Når vi ved samlinger inddrager rim/remser/rytme og underbygger sange med fagter og kropssprog.

Når vi siger til børnene at de skal gå i garderoben og tage tøj på og det faktisk sker.

Når vi spiller spil, som har indbygget fokus på dialog og sprog.

Redigeret dec. 23.

Krop, sanser og bevægelse

Vi arbejder med temaet krop og bevægelse gennem hele dagen i vuggestuen. Især selvhjulpethed er en integreret del af dagen og det vægter vi højt, så børnene bliver en aktiv del af deres egen dagligdag. Dette udfordrer deres motoriske udvikling og giver dem færdigheder og succesoplevelser, som er med til at give dem selvværd og gøre dem mere selvstændige.

Inden vores samling bliver et barn valgt til at være dagens hjælper. Når vi har holdt samling, deler dagens hjælper mad ud til alle børn. De skal balancere med en tallerken med mad på og gå hen med det til et bestemt barn. Nogle gange falder maden af, mange gange på vejen og her er der en læringsproces i gang hos barnet. Hvorfor falder maden af? Hvad skal jeg gøre for at det ikke sker? Børnene er med til alt det de kan magte under måltidet. De hælder vand/mælk op af små kander i deres kopper, er med til at smøre rugbrødsmadder, tager ris/pasta/sovs osv fra skåle op på deres tallerkener. Efter måltidet bliver børnene opfordret til at sætte deres tallerken og kop over på vognen.

Vi vil gerne inddrage børnene i de daglige rutiner så meget som muligt, naturligvis med hensyn til deres alder. F.eks. er de ældste børn i vuggestuen med til at dække bord og de ældste børnehavebørn laver frugtcafeen klar om eftermiddagen.

Når børnene skal skiftes prøver de selv at tage deres tøj af, tager bleen af som de putter i blespanden og finder en ny ble, som de får hjælp til at sætte på. De yngste børn får hjælp med ble og tøj, men kravler selv op og ned af puslebordet og går selv ud til krybben og kravler op af stigen, når de fysisk er klar til det.

Når vi skal ud på legepladsen eller på tur, deler vi børnene op i små grupper efter alder. Dette skaber ro til selv at prøve at tage tøj på. De ældste bliver guidet til at sætte sig på flyverdragten og stikke benene igennem. De yngste magter måske at ligge huen ovenpå hovedet eller sætte skoen hen ved siden af foden. Og der har de allerede mestret noget, ved at de har opdaget at huen hører til på hovedet og skoen på foden. Vores rolle er som med alt andet vigtig her. Vi må for det første ikke tage denne vigtige læring fra dem ved at gøre det for dem, da det kan gøre dem passive og bremse deres udvikling. Vi skal udvise tålmodighed, guide og motiverer, i stedet for at påpege hvad der ikke lykkes.

Vi bruger også krop og bevægelse i planlagte pædagogiske aktiviteter. Vi kan have forløb som løber over en periode, hvor dette tema er særligt i fokus. Til vores samlinger har vi ekstra fokus på krop og bevægelse. Vi italesætter f.eks de forskellige legemsdele og deres funktioner – Hvor sidder næsen, hvad kan vi bruge den til? Hvor er benene og hvad kan vi bruge dem til? Efterfølgende bruger vi denne viden aktivt, ved at sætte handling på. Vi synger sange hvor børnene skal placere et rasleæg forskellige steder på kroppen. Vi synger sange hvor man skal bruge kroppen aktivt – “To skridt til højre og to skridt til venstre”, “Hoved, skulder, knæ og tå”, “Knoglesangen” m.m. Vi laver rytmik hvor vi laver forhindringsbaner, hvor der skal kravles, hoppes, øves balance og en masse andet grovmotorisk. Vi laver sanglege og fortæller historier, hvor børnene skal være en aktiv del af den, ved f.eks at bevæge sig som forskellige dyr og også være med til at bestemme hvad der skal ske i historien. Vi slutter altid ‘rytmiktimen’ af med afslapning,

hvor vi sætter rolig musik på og børnene kan ligge og bearbejde det forløb vi har været igennem og få roen tilbage i kroppen.

De forskellige sanser bliver stimuleret og udfordret i samarbejde med de øvrige læreplanstemaer. I naturen kan vi kigge efter dyr, blade osv, vi kan lægge os i skovbunden, først kigge op på alle de store træer og derefter lukke øjnene for at koncentrere os om at bruge høresansen – hvilke lyde er der i skoven? Vi kan bruge følesansen ved at grave i jorden, mens vi leder efter dyr og i det hele taget sanser skovens forskellige materialer – våd jord, ru bark, hårde og glatte sten. Vi kan også smage på naturen ved at finde spiselige blade og bær. Vi kan finde planter og blomster at dufte til. I naturen kan man også udfordre kroppen motorisk ved at finde træstammer at balancere på og gå rundt i forskelligt terræn (blødt, hårdt, ujævnt).

Også i det kreative arbejde bliver sanserne brugt. Børnenes taktile sans bliver udfordret ved at skulle røre ved våd maling, arbejde med bløde fjer der kilder eller røre ved klistret modellervoks. Den vestibulære sans bliver udfordret når vi vender børnene på hovedet, drejer rundt med dem, laver kolbøtter og gynger dem. På den måde får børnene en bedre balance.

Den kinæstetiske sans udvikles ved al fysisk aktivitet hvor der er tryk eller træk på muskler og led. Dette sker f.eks når børnene går op og ned af en stol, skubber en vogn, dækker bord, smøre mad og øser op.

Når børnene er startet i børnehave arbejder vi også med bevægelse som en vigtig del af hverdagen. Vi laver rytmik og bevægelseslege. Det kan være i små eller større grupper. Her er som regel fokus på grundbevægelser som hoppe, løb, kravle, trække, danse osv. Der bruger vi især krop og balancesansen.

Vi har samlinger, hvor der kan være forskellige elementer af bevægelse. Det kan være at høre musik, danse eller andre bevægelseslege. Samlingerne er aldersopdeles så alle bliver udfordret i forhold til deres udvikling. Der bliver brugt syn, høre, krop og balancesansen.

Vi tager tit på ture. Der kan også være forskelligt emne, som handler om bevægelse. Vi kan finde grønne områder, hvor vi kan lege "Kongens efterfølger" eller "hvad er klokken Hr løve" etc. På den måde flytter rytmikken udenfor. Vi er også tit på en legeplads, hvor børnene kan bruge deres kroppe i legestativet eller når vi er i skoven, hvor vi kan løbe rundt, lege gemmeleg eller kaste med blade. Her bruger vi syn, høre, føle, lugte, krop og balancesansen. Når vi går ture ned til skoven og søen løber og går vi i kuperet terræn, og på forskelligt underlag. Vi går baglæns, drejer måske rundt om os selv osv. Herved trænes børnenes motoriske færdigheder, og de primære sanser, og vi snakker med børnene om hvordan det føles, fx i benene eller maven, når vi løber ned ad bakke, om det føles anderledes, når vi skal op ad bakke, er der forskel på at gå i mudder og på cykelstien osv.

Vi arbejder med sanserne på mange måder. Når vi er i skoven kan man lytte og mærke hvad der sker og hvilke lyde der er. Børnene skal være helt stille og lukker øjnene for på den måde at skærpe sanserne. Vinden der blæser i træerne og på vores kinder, fuglene pipper, måske man kan høre andre men Høresansen er vigtig i forhold til at skabe relationer. Man skal kunne lytte til hvad ens venner siger for at kunne handle på det.

Vores samling er vigtige, men også når vi sidder og spiser frokost fordi vi her kan træne i at lytte til andre og selv byde ind. Den kropslige sans er en vigtig sans. Det er vigtigt, at vi som personale går forrest og bruger vores egne kroppe i det pædagogiske arbejde. Vi skal vise børnene vejen og dette gør vi bedst ved at gå forrest.

Eksempler på når Det lykkes:

- Når vi stimulerer barnets motorik gennem aktiviteter og stiller redskaber til rådighed til barnets egen eksperimentering.
- Når vi sætter ord på barnets nonverbale udtryk og arbejder med barnets følelsesmæssige udtryk.
- Når vi hjælper børnene med at sætte ord på deres krops behov.
- Når vi giver barnet mulighed for at blive udfordret i forskellige motoriske og sansemæssige miljøer.
- Når vi giver børnene erfaringer med kroppens funktioner, sprogliggør dem og vores afhængighed af, at den virker.

Revideret dec. 23.

Natur, udeliv og science

Vi skal som personale skabe pædagogiske læringsmiljøer, både gennem planlagte og spontane aktiviteter, hvor børnene får viden om naturen, udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen. Det er som altid vigtigt at vi som personale og rollemodeller engagerer os, skaber nysgerrighed og går i børnehøjde, da det vil smitte af på børnene og deres engagement.

I naturen er der rigtig god mulighed for fordybelse, da der ikke er ligeså mange forstyrrelser, som hvis man er hjemme i institutionen. Der kan være mange forskellige grunde til at gå ud og udforske udelivet. Det kan være for at lære børnene at begå sig i trafikken, som sprogstimulering hvor vi sætter ord på ting i naturen eller som bevægelse, hvor vi udvikler børnenes udholdenhed og grovmotorik. En tur i skoven kan rumme disse ovenstående ting, men vi kan samtidig grave dybere ned og skabe fordybelse for et bestemt emne.

Vuggestuen: Vi har tidligere i vuggestuen haft fokus på natur og udeliv gennem tre måneder. Vi startede hjemme i institutionen til samlingerne, hvor vi snakkede om vejr, årstider og dyr. Vi sang sange og læste i bøger om vejr, årstider og dyr. Inden vi tog ud i naturen snakkede vi om, hvilket vejr det var og hvilket tøj vi skulle have på. Dette gjorde vi for at inddrage børnene og gøre dem opmærksomme på sammenhængen mellem vejr og påklædning – Gummistøvler og regntøj hører til regnvejr og sandaler og sommerjakke hører til solskinsvejr.

Det var vigtigt for os personale at tage udgangspunkt i børnenes interesser og følge deres spor. Hvis de allerede blev optaget af en snegl, lige på den anden side af lågen til legepladsen, så gav vi dem tid til at undersøge, stille spørgsmål og fordybe sig. Måske betød det at vi ikke nåede så langt på vores tur, som vi havde forventet, men til gengæld fik børnene måske en ny viden om snegle.

Når vi de andre dage nåede ud til skoven, gik vi måske på jagt efter dyr. Vi vendte træstammer og rodede i skovbunden for at finde forskellige dyr. Vi snakkede om hvad dyrene hedder, hvor de bor og hvad de spiser. Børnene kunne også prøve at holde dyrene i hånden, hvis de havde lyst. For nogle børn var det grænseoverskridende i starten, men senere i forløbet lykkes det for nogle og de

fik derfor styrket deres personlige udvikling, ved at få rykket deres grænser. Vi prøvede også at lege at vi var de forskellige dyr, både for at give viden omkring hvordan dyrene lever og får at udvikle børnene motorisk på nye måder. Vi snoede os i jorden som regnorme, kravlede som biller og legede fugle. Vi byggede fuglereder af pinde fra skoven og legede at børnene var fugleunger og vi voksne var fugleforældrene, der var ude og finde mad. Børnene blev fodret med orme (spaghetti) og vi legede med tøjklammer, der skulle forestille næb, som vi prøvede at samle orme og grene op med.

Vi havde også et projekt hvor vi byggede insekthotel på legepladsen, hvor vi kunne holde øje med de dyr der flyttede ind. Vi havde gennem vores viden fra skoven, bøger og iPad'en, fundet viden omkring hvilke materialer dyrene lever i og havde delt insekthotellet ind, så der var blade et sted, grene et andet sted og kogler et tredje sted. Vi oplevede i disse uger at børnene var gode til at bruge deres fantasi. De brugte naturmaterialerne på mange forskellige måder. Grenene var lige pludselige heste, stokke eller sværd og vi red alle sammen afsted som riddere på vores heste, med sværd i hånden eller var gamle hekse med stokke.

Naturen gjorde også noget ved fællesskabet. Børnene legede på en anden måde på tværs af alder, køn og deres sædvanlige legerelationer. Hvor nogle drenge måske ofte legede med biler sammen i institutionen, blev de måske delt op på en anden måde, ved at nogle udfordrede sig selv motorisk ved at kravle på træstammer og andre fandt det interessant at fordybe sig i dyrene i skovbunden. Samtidig oplevede vi også at der var et meget større fællesskab, hvor børnene legede i større grupper end normalt. Vi brugte også alle sanserne i naturen, som beskrevet i opgaven om krop og bevægelse. På nogle af disse ture spiste vi også frokost i naturen og sov i telte. Vi lærte børnene om bæredygtighed på et niveau de kunne være med på. Når vi havde spist, skulle vi huske at smide skraldet i skraldespanden. Vi forklarede at æbleskrog ville blive til jord igen, men at et stykke sølvpapir, et stykke plastik eller glas ikke bliver til jord og kan ødelægge jorden, samtidig med at et dyr kan komme til skade på det. På turen til og fra skoven samlede vi det affald op vi så og tog med hjem og puttede i skraldespanden. Verdens fremtid er afhængig af at vi lære dem at passe på naturen og vi kan lige så godt gøre det til en naturlig ting at lære dem at vise respekt for naturen ved at passe på dyr og planter, fra de er helt små.

Vi samler tit naturmaterialer, som vi tager med hjem og genbruger på en kreativ måde. Man kan også med fordel arbejde pædagogisk med emnet fra jord til bord. Man kan lave plantebede på legepladsen hvor man planter frø, som børnene skal vande og vi kan følge udviklingen fra det lille frø vi plantede, som vokser og bliver til grøntsager vi kan bruge i vores madlavning. Man kan arbejde med matematisk opmærksomhed på mange måder og vi gør det allerede som en naturlig del af dagligdagen:

- Når børnene er med til at dække bord og skal finde tallerkener og kopper, hjælper vi dem med at tælle. Når de har taget for mange eller for lidt, lærer de om mængder. Hvis der er for mange tallerkener, skal nogle sættes tilbage og hvis der er for få, skal vi finde nogle flere.
- Når vi skal på tur og de skal gå to og to
- Taler om former på ting
- Til frokost hvor de selv øser op og bliver bedt om at tage et bestemt antal kartofler

- Når de store skal have rytmi og de små skal blive på stuen
- Når vi skal rydde op og finde ud af hvor legetøjet skal ligge
- Når vi skal lege konstruktionslege, hvor der skal bygges, samles, sættes på række
- Når en af de yngste børn skal finde ud af hvor en bestemt form hører til i puttekassen
- Vi skal løfte en tung kasse eller en let bamse
- Puslespil og spil (system, former, sammenhæng, problemløsning, hukommelse)

Det er vigtigt at det bliver gjort på en legende måde, hvor vi griber nuet og børnenes nysgerrighed og udfordrer dem. Hvis de er i gang med at bygge sandslotte i sandkassen, kan vi gå med i legen og bygge høje tårne og lave tårne, snakke om former på sandlegetøjet og finde pynt til slottet, som f.eks. to store sten og 4 små sten. På den måde får børnene styrket deres matematiske opmærksomhed, ved at få kendskab til former, forskelle, antal, mængder gennem leg.

Børnehaven:

I børnehaven er alle børn, undtagen de børn, der sover til middag, udenfor på legepladsen stort set hver dag året rundt.

Vi går ture i mindre grupper, til sø, skov eller naturlegeplads, eller vi besøger legepladsen på den anden side af huset, og vi er på "vores egen legeplads" efter frokost.

I vores planlægning af dagen er vi opmærksomme på, at det er utroligt vigtigt, at børnene får mulighed for at være ude, så hvis vi fx ved at det bliver rigtig dårligt vejr over middag, vil vi måske vælge at gå en tur om formiddagen, i stedet for at gå på legepladsen i middagsstunden. Ligeledes husker vi på, at de børn der sover til middag, også får mulighed for at komme ud, fx om formiddagen, hvor de ældre børn måske har aktiviteter eller leg indenfor.

Vi ved, at udeliv og naturoplevelser i barndommen bidrager både til barnets følelsesmæssige, mentale og fysiske udvikling, og at de oplevelser barnet får med naturen i barndommen sætter sig spor langt ind i voksenlivet. Det danner grundlaget for en kommende interesse, respekt og ansvarlighed for natur og miljø. Også med dette læreplanstema er det vigtigt, så vidt muligt, at arbejde med små børnegrupper. Når vi går tur med en lille gruppe børn er betingelserne for at opleve, udforske og undre sig sammen i naturen de bedste. Der er tid til at stoppe op, og se og undersøge, hvad børnene finder og er optagede af, fx insekter, fugle, pinde mm. Der er tid til at hoppe i vandpytter, at balancere på træstammer, at blive opmærksomme på omgivelserne og terrænet vi går i (hårdt/blødt, bakket/fladt, let/svært.) Vi kan stå længe og se på og lytte til hønsene, og børnene nyder at ligge på knæ og kaste små og store sten i vandet, og når vi går den samme tur flere gange, bliver vi opmærksomme på, at der kan være forskel på de ting, vi ser og oplever i naturen afhængig af vejr, vind og andre naturfænomener.

Eksempler på en pædagogisk praksis/læringsmiljø der understøtter at børnene gør sig erfaringer med natur og science kunne her fx være, at den voksne stiller nysgerrige og åbne spørgsmål til børnene om fx hønsene. Hvor mange høns er der, hvad farve har de, hvor mange hvide er der, hvad får vi fra hønsene, hvad hedder deres unger, hvad er en høne, fugl eller pattedyr, hvad er forskellen på fugle og pattedyr? Eller: Hvad sker der når vi kaster en lille sten i vandet, en stor sten

og hvorfor er der forskel? Eller: Kan I huske hvor mange vandpytter her var, da vi sidst gik tur? Hvorfor er her ingen i dag? Eller: Jeg kan se, at den store sø af vand, der havde samlet sig inde på marken sidste gang er mindre i dag. Hvorfor mon det? Og kan en sø egentlig forsvinde? Det mente Lone ikke at den kunne, en dag vi var på tur, for en sø vil altid være der, som hun sagde. En oplagt mulighed for at undre sig og undersøge om det er tilfældet, og dermed blive klogere på natur og naturfænomener, og for at anvende sciencetilgangen om at børn skal lære at skabe forklaringer ud fra data, lære at opstille hypoteser, efterprøve dem og tænke logisk.

Stort set alle børn uanset alder, har været meget optagede af at lege med sand og vand hjemme på legepladsen. Så for at kunne understøtte at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science er det vigtigt, at vi voksne først og fremmest selv er nysgerrige, at vi øver os i at undre os sammen med børnene, og at vi bliver gode til at bruge vedvarende fællestækning, hvor vi stiller børnene åbne og udfordrende spørgsmål som stimulerer børnenes tænkning og nysgerrighed, og herunder også matematisk opmærksomhed. Den matematiske opmærksomhed arbejder vi også med i løbet af dagens rutinesituationer, som når nogle børn tæller de andre børn ved samling, hvor mange er vi i dag, hvor mange piger/drenge, og når børnene dækker bord og tæller glas og tallerkner. Ligeledes er vi opmærksomme på, at vi styrker børnenes kompetencer til matematisk/logisk tænkning og til problemløsning samt forståelse af årsag og virkning, ved at hjælpe børnene til selv at finde løsninger på de udfordringer de møder i hverdagen bl.a. ved hjælp af de åbne spørgsmål, og ved ikke bare at gøre tingene for børnene.

Det er også vigtigt, at vi som voksne er gode rollemodeller, der lærer børnene respekt for naturen og at passe på dyrene. Fx ved at lære børnene, at man ikke bare træder på en bille eller en regnorm, eller at vi sætter sneglen tilbage på bladet, når vi har kigget på den.

Med hensyn til bæredygtighed bliver kasseret papir og tegninger affaldssorteret i børnehaven, og vi opfordrer børnene til at spare på papiret ved at tegne på hele papiret og på begge sider.

Det lykkes:

- Når vi voksne går på opdagelse og eksperimenterer sammen med børnene.
- Når vi voksne giver børnene rammer for at udfolde sig legende og bruge fantasien.
- Når vi voksne bliver mere optagede af proces fremfor af produkt.
- Når vi voksne giver sig tid til at lytte til børnenes filosofferer over liv, død og eksistens.
- Når børnene får lov at gå foran og får lov at være eksperter via deres egne erfaringer.

Revideret dec. 23.

Kultur, æstetik og fællesskab

I vores institution har vi mange værdier og normer, som vi ønsker at give videre til børnene. Børnene bruger meget tid i institutionen og der er derfor vores job som rollemodeller, sammen med forældrene, at give børnene nogle gode værdier og normer, som de kan bruge i deres videre liv.

Nogle af de værdier vi vægter højt er omsorg, tryghed, respekt for hinanden, anerkendelse og forståelse for forskelligheder og plads til den enkelte. Børnene lærer disse ting ved at vi går foran og viser dem hvordan de skal handle i forskellige situationer. Det de ser vi gør, vil afspejle sig i den måde de vil afprøve og det vil dermed også med tiden, blive deres værdier.

Udover at børnene lærer meget af os voksne, lærer de også meget af hinanden og det er derfor vigtigt at børnene lærer de værdier som vi vægter højt, så de kan give dem videre til hinanden.

Hvis man har et godt værdifællesskab på en stue, vil dette også smitte af på nye børn der starter. Børn er også kulturbærere og vil bringe værdier, god social adfærd og en god legekultur videre til nye børn.

Vi har nogle ting som vi gerne vil lærer børnene, for at ruste dem til deres videre skole- og arbejdsliv og være en del af et fællesskab.

I Danmark har vi nogle fælles normer, værdier og krav, som vi synes er vigtige for at lære børnene at kunne begå sig og stifte bekendtskab med. Vi skal for det første lærer dem at blive selvstændige individer, som kan klare sig selv.

I vuggestuen starter vi i det små og lader børnene være med til alt det de magter der hvor de nu er i deres udvikling – tage tøj på, øse mad op, hælde vand/mælk i kopper. Vi skal lærer dem at indgå i fællesskaber, hvor der skal forhandles og argumenteres, samt gives og tages – udgangspunktet for den demokratiske tilgang. De skal lærer at deltage aktivt i en aktivitet, samtidig med at de også skal lære at kunne sidde stille, lytte og koncentrere sig.

I vores institution har vi mange traditioner, som er blevet en slags kulturarv gennem årene. Vi giver børnene kendskab til forskellige højtider – Fastelavn, påske, høst og jul. Her fortæller vi dem om de forskellige traditioner, læser bøger om dem, synger sange om dem og udtrykker os kreativt ved at klippe julemænd, påskekyllinger osv. Ved vores høsttema samler vi nødder, æbler, hyldeblomster og andre ting der er i høst og snakker om hvad de forskellige ting kan bruges til.

Vi holder børnenes fødselsdage i institutionen og vi holder sommer- og lygtefest, hvor både forældre og søskende er inviteret. Her mødes mange mennesker på kryds og tværs af forskellige nationaliteter og med forskellige normer og værdier. Forældrene kan lærer hinanden bedre at kende og børnene vil finde ud af at familier kan være meget forskellige. Børnene oplever også at vi har forskellige måder at opfører os omkring måltidet. Nogle børn får måske lov til at gå rundt og spise, gå fra bordet før alle er færdige, mens de selv er vant til at sidde og spise og blive siddende, indtil de får lov at rejse sig. Her lærer børnene om forskelligheder og om at respektere andres måder at gøre tingene på.

Vi har også et godt samarbejde med vores lokale kirke. Vi deltager i to gudstjenester om året omkring høst og jul og vi udstiller hvert år et kreativt produkt, vi har arbejdet med i institutionen med efterfølgende fernisering. Her får børnene en anden kulturel oplevelse, end vi kan give dem. De får et kendskab til kirken, religion i børnehøjde og et fællesskab, hvor der er masser af rummelighed og nogle gode fortællinger.

Vores genbo er det lokale plejehjem. Vi går Luciaoptog som igen er en mulighed for at skabe kendskab mellem generationerne.

Vi skal som pædagogisk personale skabe læringsmiljøer der understøtter at børnene får erfaring med kultur, æstetik og fællesskaber. Det gør vi gennem både planlagte pædagogiske aktiviteter, men i høj grad gennem børnenes egne lege og initiativer.

For at børnene kan udtrykke sig kreativt i "den frie leg" er det vigtigt at vi skaber læringsmiljøer, der er tydelige og æstetiske. Vi skal skabe rum for at børnene ikke er i tvivl om hvad der skal leges i de forskellige legemiljøer, men der skal samtidig være plads til børnenes egne initiativer og fantasi. Dukkekrogen skal være overskuelig, med kun de mest nødvendige ting. Få køkkenredskaber, et bord og nogle stole og nogle dukker og dukketej. Her er børnene ikke i tvivl om at der kan leges rollelege, men kan selv være med til at skabe indholdet i legene. Der er mulighed for udklædning, hvor børnene kan lege at være en anden og bruge deres fantasi. Her er det igen vigtigt at vi som personale er deltagende ved enten at gå foran, gå ved siden af, eller gå bagved. På den måde får vi alle børnene med i legene, vi støtter og vejleder og gør opmærksom på at der skal være plads til alles synspunkter og forskelligheder og vi kan bidrage til at legen udvikler sig og udfordre børnene, hvis der er behov for det.

I de planlagte pædagogiske aktiviteter, kan vi tilbyde forskellige måder at udtrykke sig på. Børnene får kendskab til forskellige materialer og hvordan de kan bruges. Vi stimulerer deres grov og finmotorik, sanser, viden om former og farver og deres fantasi ved at kunne udtrykke sig på forskellige måder. Det kan f.eks være ved at lege med perler, male, lege med modellervoks eller ler, og ved at danse, synge sange, spille på instrumenter og lave teater. Det er vigtigt at vi har fokus på processen frem for resultatet. Det er nemlig i processen, at børnene lærer, skaber sig erfaring og får udvidet deres kompetencer. Vi skal skabe rammerne, men lade børnene få medbestemmelse. Hvis vi eksempelvis laver juledekorationer, er det ikke vigtigt at alle børn får fire lys i, syv grangrene og en sløjfe. Det er vigtigt at de får udtrykt sig på den måde, de synes er den rigtige for dem og ikke hvordan en juledekoration ser ud i vores opfattelse. De lærer nemlig mange andre vigtige ting i processen, som f.eks hvordan sanserne bliver styrket, ved at mærke på lerets konsistens, hvad man skal gøre for at få en bestemt figur ud af leret og hvordan man får placeret grangrene, bog og lys på den måde man selv synes er æstetisk flot.

Eksempel:

Lygtefesten, som er en stor begivenhed, forberedes på mange måder. Vi laver lygter med børnene, som skal bruges når forældrene kommer til arrangementet. Vi taler med børnene om hvorfor vi holder lygtefest, øver sangen som synges når vi går rundt med lygterne på dagen. Forældrene medbringer kage og børnene går højt op i hvilken slags det er. Vi går ruten når det er ved at være mørkt og spiser kage, drikker saftvand og kaffe på legepladsen bagefter.

Eksempel:

Til jul deltager vi i Nærum Kirkes julegudstjeneste, hvor 3. klasserne laver krybbespil. Vi synger julesange og taler med børnene om hvorfor vi holder jul.

I tiden op til jul laver vi julepynt, taler om farver, former og synger julesange. Børnene laver julegaver til deres forældre og her benytter vi lejligheden til at tale om gaver og at glæde hinanden.

De ældste børn går Luciaoptog Vi synes det har stor værdi at viderebringer disse traditioner og holder meget af dem.

Eksempel på Det lykkes:

- Når vi arbejder med børns sanser og følelser i forhold til forskellige kulturelle udtryk
- Når vi tilrettelægger et skabende og eksperimenterende læringsmiljø

- Når vi sammen med børnene er nysgerrige på hinandens historier og kulturelle baggrunde.
- Når vi sammen med børnene søger oplevelser i kunst og litteratur.
- Når vi sammen med børnene er kunstnerisk skabende.
- Når vi udfordrer vores egne forestillinger, er åbne overfor og understøtter barnets egne initiativer og eksperimenter.

Revideret dec. 23

Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

På stuemøderne har personalet et dokument, som skal udfyldes på hvert møde. De skal hver måned beslutte hvad der den kommende måned skal være fokus på, hvilke læreplanstemaer der skal arbejdes særlig med, samt hvilket fokus der skal være på børn med særlige behov. Efter 14 dage skal der devalueres. Dokumentet er tilgængeligt for alle.

På personalemøder tages emner op, som kræver hele personalegruppens opmærksomhed. I marts 23 arbejdede vi med modtagelse af børn om morgenen.

Skema til evaluering.

Beskriv den udfordring vi ønsker at ændre:	Modtagelsen af børnene om morgenen. Hvordan skaber vi et trygt miljø hvor børnene ses og bliver guidet ind i fællesskaberne.
Hvilken forandring ønsker vi:	At alle børn bliver modtaget med godmorgen og bliver set af alle de voksne. At der er tid til det enkelte barn i garderoben og at vi sikre at børnene, når de kommer ind på stuen, får mulighed for at være en del af fællesskabet. Vi skal sikre at alle børn er trygge og at de børnehavebørn som kan synes det er svært at gå op ad trappen, følges af en voksen.
Hvad vil vi ændre:	Vi skal blive bedre til at vente med at lukke flere børn ind i garderoben, end vi kan rumme og sikre en god modtagelse for. Forældrene må vente med at aflevere børnene, til vi er klar. Vi skal have øje for de børn der kommer ind på stuerne og aflæse hvilke behov de har.
Hvem skal gøre hvad/hvem er	Den der møder først i vuggestuen er den der er fast i garderoben den morgen. Vuggestue og børnehavepersonale skal samarbejde i garderoben og hjælpe hinanden, f.eks. hvis der er mange børn. Vi skal

ansvarlig for hvilke tiltag:	øve os i at sige til forældrene at vi kommer og tager imod deres børn, når vi er klar og færdige med de børn der er komme ind.
Hvornår skal vi evaluere indsatsen:	På næste personalemøde i marts.

Evaluering.

Hvad oplevede vi der gik godt:	Det er rigtig godt at vi er to faste personaler i garderoben, så vi kan hjælpe hinanden. Det danner ikke prop og lang kø, når man hele tiden er ved døren. Der er mere ro på stuen fordi flyveren ikke kommer ind og sidder og så skal rejse sig igen. God fordeling af rollerne. Flyver. Vaske hænder. Legezoner.
Hvad oplevede vi der gik mindre godt:	Det bliver påpeget at vi i vuggestuen ikke er gode til at fordele os mellem 8-9. Måske skal vi nedprioritere antallet af legezoner. Både for at minimere rod, men også for at tilgodese fordybelse i legezonerne. Vi skal blive bedre til at rydde op undervejs. Evt. bruge timetimer for at det bliver synliggjort hvornår oprydning starter. Vuggestueforældrene er blevet mere tålmodige og venter pænt til det er deres tur. Børnehaveforældrene er knap så tålmodige og vil meget gerne ind i garderoben. Nina foreslår en kiss and fly-zone, så det bliver tydeligt hvor børnenes skal afleveres. Dette er også i fin tråd med NEST. Vi beslutter at afprøve dette.
Hvad har vi lært:	At det er vigtigt at være tydelig overfor forældrene, når vi ikke kan have flere børn inde i garderobe og at der derfor må vente.
Hvad skal jeg/vi gøre anderledes næste gang:	Kiss and fly zone. Vi håber at det er med til at forældrene er klar til at gå, når de har fået kysset og krammet farvel. Dermed undgår vi forhåbentlig at der er forældrene som prøver at snige sig indenfor i vindfanget eller helt ind i garderoben. Vi laver en beskrivelse til forældrene som lægges på Aula og hænges på døren.
Skal indsatsen evalueres igen/hvornår:	I maj eller juni 2023

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi har i efteråret 2023 været i en proces, hvor personalet har været delt op i blandende grupper. Gruppernes opgave var at lave praksiseksempler og beskrive hvornår tingene lykkedes. Det har været en god proces, fordi det også betød et samarbejde på tværet af huset.